

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:

Декан факультету

проф Є. В. Мироненко / /

« 3 » 09 2024 р.



Розглянуто і схвалено

на засіданні кафедри філософії та СПН

Протокол №1 від 3.09.2024р.

В. о. завідувача кафедри

доц. О.П. Кваша / /



**Робоча програма навчальної дисципліни**  
**«ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН»**

галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність	052 «Політологія»
назва освітньої програми	«Політологія»
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
статус	обов'язкова

Краматорськ – Тернопіль 2024

## 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

**Актуальність** вивчення дисципліни ТМПВ: запровадження предмету теорії міжнародних політичних відносин у ДДМА є важливим кроком на шляху гуманітаризації та гуманізації освіти на факультеті історії та права цього закладу. Розв'язання проблем, які стоять перед Україною в світовому просторі у ХХІ ст., вимагає реалізації важливого завдання формування громадянина із сучасною свідомістю патріота європейської держави, високим рівнем політичної культури. Цьому має сприяти теорія міжнародних політичних відносин, як засіб пізнання досвіду і уроків глобальних, регіональних і локальних зв'язків, визначення в них місця України, як можливість аналізу й прогнозування подій, вироблення рекомендацій тактичного й стратегічного змісту у сфері зовнішніх відносин.

**Статус дисципліни:** обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки.

**Мова викладання:** українська.

**Преквізити вивчення дисципліни:** «Порівняльна політологія», «Політичні еліти і лідерство», «Політична культура».

## 2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна/заочна прискор. форма навчання
Кількість кредитів – 6,0	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність підготовки: 052 «Політологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й / 2-й
Індивідуальне завдання: <b>Реферат</b>		Семестр	
Загальна кількість годин – 180 год.		7-й	7-й / 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. Сумарна кількість ауд. годин – 60 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр (перший)	Лекції	
		30 год.	4 год
		Практичні	
		30 год.	4 год
		Самостійна робота	
		120 год.	172 год.
Індивідуальні завдання: 10 год.			
Вид контролю: <b>ІСПИТ</b>			

### 3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**3.1. Метою** вивчення здобувачем вищої освіти теорії міжнародних політичних відносин є пізнання досвіду і уроків глобальних, регіональних та локальних зв'язків, засвоєння теорій міжнародних відносин. Опанування дисципліни має фахово-формуючу, світоглядну, виховну, інтелектуально-розвиваючу функції.

#### 3.2. Завдання:

- Проілюструвати і описати головні міжнародно-політичні теорії та тенденції, що були характерними для людської цивілізації у контексті дипломатичних стосунків та воєн;
- Сформувати у бакалаврів уміння самостійно аналізувати теоретичні проблеми, історичні факти і явища на основі наукової методології, оцінювати варіанти аргументації в сучасній літературі, робити обґрунтовані висновки з історії міжнародних відносин;
- Навчити бакалаврів обирати правильну, логічно-обґрунтовану аргументацію з дискусійних проблем теорії та досвіду міжнародних відносин, визначення в них місця України, для можливості аналізу й прогнозування міжнародних подій;
- Спонукаати бакалаврів до вироблення рекомендацій тактичного й стратегічного змісту у сфері зовнішніх відносин.
- Репрезентувати магістрам ключові проблеми теорії міжнародних відносин, осьові етапи міжнародних стосунків у їх ретроспективному розвитку.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *розуміти* чому відбувається:

- глобалізація системи міжнародних відносин;
- поглиблення взаємозалежності між суб'єктами та об'єктами сучасної світової політики;
- зміна співвідношення між внутрішньою і зовнішньою політикою, між роллю традиційних акторів міжнародних відносин та новітніх учасників світової геополітичної гри.

*Вміти пояснити*, що таке

- «міжнародні політичні відносини», «геополітика», «теорії міжнародної безпеки», «глобальні канали комунікації», «форми і методи впливу у міжнародних відносинах»;
- «особливості сучасних зв'язків у сфері міжнародних відносин», «теорії і концепції міжнародних політичних відносин», «транснаціоналізацію міжнародних відносин».

*Вміти обґрунтувати* механізми:

- трансформації сучасної системи міжнародних політичних відносин на основі декількох сценаріїв;
- посилення і послаблення впливу сучасної держави у рамках існуючої системи міжнародних відносин;
- протистояння між різними акторами міжнародних відносин у процесі перерозподілу світових ресурсів;
- забезпечення наднаціонального контролю та санкційного впливу на рівні міжнародних організацій.

*знати*:

- понятійно-категоріальний апарат теорії міжнародних політичних відносин;
- предмет, методологію, функції теорії міжнародних політичних відносин;
- особливості теоретичних напрацювань у галузі вивчення міжнародних політичних відносин.

*вміти*:

- фахово інтерпретувати міжнародні політичні відносини;
- здійснювати аналіз проблем сучасних міжнародних відносин та застосовувати знання для розробки практичних рекомендацій у відповідних напрямках.

#### 4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

*При викладанні навчальної дисципліни «ТМПВ» увага приділяється оволодінню здобувачами такими загальними та спеціальними компетентностями, як:*

**ЗК01.** Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

**СК02.** Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

**СК04.** Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

**СК05.** Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

**СК06.** Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

**Інтегральна компетентність (ІК).** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

*У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:*

**РН01.** Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

**РН11.** Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

**РН12.** Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

**РН13.** Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

*Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «ТМПВ», опановують систему знань, умінь і навичок, а також уміння комунікацію вати та бути відповідальним і автономним:*

##### **Знання:**

Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання з дисципліни.

Зн2 Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання.

##### **Уміння/навички:**

Ум1 Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

##### **Комунікації:**

К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації.

К2 Збір, інтерпретація та застосування даних.

К3 Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово.

##### **Відповідальність та автономія:**

АВ1 Управління складною технічною або професійною діяльністю .

АВ2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах

АВ3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

## 5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### Модуль 1. Змістовий модуль 1. Фундаментальні засади ТМПВ.

#### Тема 1. Теорія міжнародних політичних відносин як наука

Сутність і предмет теорії міжнародних політичних відносин (ТМПВ). Плюралістичний характер ТМВ. Пошук шляхів створення загальної ТМВ. Теорія, соціологія та історія МВ (за Ф. Унцінгером). Теорія зовнішньої політики. Теорія міжнародних інтеракцій (взаємодії). Теорія світової політики. Теорія світового розвитку. Мета ТМПВ. Об'єкт ТМПВ. Предмет ТМПВ. Завдання ТМПВ на сучасному етапі. Проблеми війни і миру, ідентифікації нових міжнародних акторів, посилення антидержавних тенденцій, збільшення економічного розриву між країнами, зростання соціальної напруженості у світі, боротьби за контроль над обмеженими ресурсами, становлення нового світового порядку.

Література [1; 2; 4-6; 16].

#### Тема 2. Сучасні теорії міжнародних політичних відносин

Політичний ідеалізм. Концепції Д. Перкінса, У. Ліппмана, Ф. Таненбаума, Т. Мюрера, Д. Фосдіка, П. Лайнбарджера, Ч. Маршалла, У. Еліота. Міжнародні відносини з погляду абстрактних морально-етичних ідеалів та правових норм. “Гуманітарне втручання” на захист прав людини. Створення системи колективної безпеки. Сутність західної християнської цивілізації. Американський спосіб життя. Комунітарні, космополітичні концепції. Деонтологічний підхід.

Література [2; 3-5; 14; 18].

#### Тема 3. Політичний простір міжнародних політичних відносин

Сутність і структура політичного простору. Територіальний і функціональний виміри. Локальний, регіональний і глобальний рівні політичного простору. Різновиди кордону за К. Хаусхофером: наступальний, високоорганізований, укріплений, напередодні розпаду та ін. Система політичних полів (ендемичне, прикордонне, перехресне, тотальне). Геополітична опорна точка. Метаполе. Геостратегічні лінії. Функції політичного простору: фронтальна, лінійна, осередкова.

Література [1; 8-10; 12; 17].

#### Тема 4. Цивілізаційний вимір міжнародних політичних відносин

Цивілізація. Самобутність. Цивілізаційна ідентичність. Теорія культурно-історичних типів М. Данилевського. Панславізм. Цивілізаційна теорія О. Шпенглера. Стадія глибокої давнини. Стадія культури. Епохи розвитку культури. Теорія локальних цивілізацій А. Дж. Тойнбі. Повністю розвинені цивілізації. Генеза цивілізацій. Творчі меншості. Природа занепаду цивілізацій. Концепція “зіткнення цивілізацій” С. Хатінгтона. “Ера Заходу”. “Бунт проти Заходу”. Фаза “воюючих держав”. Фаза “універсальної держави”. Серцевинна держава. “Надтріснуті” країни. Розколоті країни. Цивілізаційна концепція О. Кузнецова. Сучасні тенденції розвитку цивілізаційної теорії.

Література [2; 4-6; 10; 12].

#### Тема 5. Міжнародні системи та актори

Виникнення і сутність системного підходу. Система, структура, Середовище системи. Специфікація. Спільності. Відмінності. Узгодження. Цілісності. Системний розподіл. Системний підхід. Міжнародна система. Теорія міжнародних систем М. Каплана. Міжнародні відносини. Міжнародна система. Шість макромоделей міжнародних систем. Система та баланс сил. Основні правила поведінки. Вільна біполярна система.

Правила поведінки акторів. Жорстка біполярна система. Універсальна міжнародна система. Ієрархічна система. Система з індивідуальним правом вето. Дуже вільна біполярна система. Система ослабленої напруженості. Неусталена система блоків. Сутність і вектори розвитку сучасної світової системи.

Передумови виникнення сучасної світової системи. Основні риси сучасної світової системи. Політична олігономія. Геополітичні моделі сучасної світової системи: уніполярна, біполярна,

мультиполярна. Трансформація сучасної світової системи. Циклічність світового розвитку.  
Література [2; 5-7; 10; 19].

### **Тема 6. Інструменти міжнародної політики**

Вайолентологія. Сутність і параметри сили. Співвідношення понять сили та могутності. Елементи національної сили за Г. Моргентау (географічне положення, природні ресурси, виробничий потенціал, військова підготовленість, населення, національний характер, національна мораль, дипломатичне мистецтво, якість уряду). Параметри сили за А. Бакеном, Д. Ніхтерлейном, Р. Снайдером, Р. Ароном. Доктрина балансу сил і “теорія доміно”. Баланс сил та силова рівновага. Політика з позиції сили. Війни (справедливі і несправедливі, з використанням звичайних озброєнь та засобів масового знищення, світові та локальні, двосторонні та коаліційні). Агресія. Інтервенція (збройна, ідеологічна, економічна). Таємні операції. Окупація. “Дипломатія канонерок”. “Дипломатія долара”.

Література [1; 2; 5-8; 10].

### **Тема 7. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання**

Сутність та функції міжнародних конфліктів. Структура міжнародного конфлікту. Стратегія поведінки в конфлікті (суперництво, співробітництво, компроміс, пристосування, уникнення). Тактики стратегії поведінки (жорсткі, нейтральні, м’які). Витоки конфлікту. Типології міжнародних конфліктів. Конфлікт інтересів. Конфлікт цінностей. Конфлікт ідентифікацій. Територіальні та нетериторіальні конфлікти. Розв’язання міжнародних конфліктів за рішенням державного діяча, у слушному випадку, в результаті контрудару, в результаті поступового їх дозрівання.

Література [3; 4-6; 10; 12].

### **Тема 8. Міжнародна безпека**

Сутність, параметри і види безпеки. Принципи гарантування безпеки. Політика безпеки. Життєво важливий інтерес. Види безпеки (військова, політична, соціальна, економічна, екологічна, інформаційна). Параметри безпеки держави. Основні загрози безпеці: реальні, потенційні, глобальні, регіональні та локальні. Джерела реальної загрози: тероризм, поширення зброї масового знищення, радіоактивні матеріали, міжетнічні та міжконфесійні конфлікти, деградація навколишнього середовища, уповільнення чи припинення економічного зростання та ін. НТП і науково-технічні відкриття як загроза стабільності у світовій системі.

Література [5-7; 12; 20].

## **Змістовний модуль 2. Міжнародні інститути та процеси в ТМПВ**

### **Тема 9. Глобальні політичні процеси сучасності**

Глобалізація та її вплив на міжнародні відносини. Глобальний та регіональний рівень світового інтеграційного процесу. Глобальне суспільство. Принципові помилки сучасних концепцій глобалізації (за В. Іноземцевим, М. Кастельє, Д. Пізано, П. Хірстом, Г. Томпсоном). Вплив демографічних процесів і технологічної революції на міжнародні відносини. Різде збільшення населення Землі та посилення демографічного дисбалансу між багатими і бідними країнами. Глобальний демографічний вибух. Розвиток технологій і заміна численних традиційних видів діяльності на нові системи виробництва і безробіття.

Література [1; 3-5; 11; 14].

### **Тема 10. Міжнародні політичні відносини у період Берлінської системи (1878 – 1914 рр.)**

Сан-Стефанський мирний договір 19.2.1878 р. та відношення до нього Англії і Австро-Угорщини. Цілі Туреччини і західних держав на Берлінському конгресі. Берлінський трактат 1.7.1878 р. Обмеження території автономії Болгарії. Створення автономної області Східної Румелії під владою Туреччини. Залишення за Туреччиною Македонії. Незалежність Чорногорії, Сербії, Румунії. Закріплення за Росією гирла Дунаю, Ардагану, Батуму і Карсу. Окупація Австро-Угорщиною Боснії та Герцеговини. Контроль Англії над о. Кіпром.

Література [12; 13; 15].

### **Тема 11. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних політичних відносин (1919 – 1939 рр.)**

Позиції держав-переможниць наприкінці війни. “14 пунктів” В.Вільсона. Паризька мирна конференція 1919 р. Версальський мирний договір. Створення Ліги Націй. Мандатна система. Мирні договори з Австрією, Угорщиною, Болгарією, Туреччиною. Міждержавні суперечності на Тихому океані після Першої світової війни. Вашингтонська конференція 1921 – 1922 рр. Договори 4-х, 5-ти і 9-ти держав. Характер Версальсько-Вашингтонської системи, її історичні наслідки.

Література [1; 4-8; 11; 20].

### **Тема 12. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних політичних відносин (1945 – 1989 рр.)**

Кримська (Ялтинська) конференція голів урядів союзних держав – СРСР, США і Великобританії (4–11.2.1945 рр.). Узгодження планів завершення розгрому гітлерівського вермахту і домовленість про спільну політику переможеної Німеччини та визволеної Європи. Мета знищення німецького милітаризму і нацизму. Визначення зон окупації Німеччини союзниками. Питання репарацій, радянсько-польського кордону, повернення Польщі західних земель. “Декларація про визволену Європу”. Необхідність створення ООН. Підтвердження СРСР зобов’язання вступити у війну з Японією після капітуляції Німеччини. Право СРСР на Південний Сахалін і Курили після капітуляції Японії.

Література [1; 6; 12; 15].

### **Тема 13. Постбіполярний світ (1990-і – 2000-і рр.)**

Розпад СРСР і утворення нових незалежних держав. Кінець біполярності світу й формування нової міжнародної ситуації. Зростання міжнародного впливу США як єдиної світової наддержави. Роль Росії, Китаю, Індії в міжнародних відносинах 1990-х рр. Розвиток Європейського Союзу і НАТО. Маастрихтські угоди 1992 р. Перетворення Європейського співтовариства на економічний, валютно-фінансовий і військово-політичний союз. Розширення ЄС. Нова роль країн Східної Європи. ООН в системі міжнародних відносин. Регіональні конфлікти і спроби їх ліквідації. Війна в Перській затоці. “Буря в пустелі” 1991 р. Міжусобна війна в колишній Югославії і втручання країн НАТО.

Література [10; 12; 16; 19].

### **Тема 14. Міжнародні організації у XX – на поч. XXI ст.**

Утворення Ліги Націй. Її Статут і головні органи (Асамблея та Ради). Зобов’язання членів. Можливість застосування колективних економічних та військових санкцій проти агресора. Право Ліги передавати державам-переможцям мандати на управління колоніями. Отримання Великобританією (Ірак, Палестина, Камерун, частина Того), Францією (Сирія, Ліван) та Японією колишніх німецьких колоній і взяття під контроль ряду територій. Вступ СРСР до Ліги Націй (1934 р.). Організація ООН, НАТО, МВФ, МБРР та ін.

Література [2; 8-10; 13; 15].

### **Тема 15. Історія міжнародних політичних відносин України.**

Відносини Київської Русі із Степом. Шлях із “варягів у греки”. Дипломатичні, торговельні, військові зв’язки князів з Візантією. Походи на Константинополь. Угоди Олега. Розширення кордонів Русі. Введення християнства (988 р.), як пріоритет європейського вектору зовнішньої політики Володимира. Ярослав – “тесть Європи”. Переміщення політичного центру княжих земель до Галицько-Волинського регіону. Відносини із Золотою Ордою, Угорщиною, Польщею. Україна в структурі Російської імперії. Козацтво та його вплив на розвиток демократичного менталітету українців. Перспективи міжнародного політичного вибору України: європейське спрямування. Війна України з РФ (початок 2014 р.): передумови і наслідки.

Література [17; 20].

## 6.

## СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма навчання						заочна форма / заочна прискорена форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	срс		л	п	лаб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Модуль 1</b>												
<b>Змістовий модуль 1. Фундаментальні засади ТМПВ</b>												
Тема 1 Теорія міжнародних політичних відносин як наука	12	2	2	-	-	8	12	1/1				11
Тема 2. Сучасні теорії міжнародних політичних відносин	12	2	2	-	-	8	12		1/1			12
Тема 3. Політичний простір міжнародних політичних відносин	12	2	2	-	-	8	12	1/1				12
Тема 4. Цивілізаційний вимір міжнародних політичних відносин	12	2	2	-	-	8	12		1/1			12
Тема 5. Міжнародні системи та актори	12	2	2	-	-	8	12					12
Тема 6. Інструменти міжнародної політики	12	2	2	-	-	8	12					12
Тема 7. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання	12	2	2	-	-	8	12					12
Тема 8. Міжнародна безпека	12	2	2	-	-	8	12					11
<b>Разом за змістовним модулем 1</b>	<b>96</b>	<b>15</b>	<b>15</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>64</b>	<b>96</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>94</b>



## Змістовий модуль 2. Міжнародні інститути та процеси в ТМПВ

Тема 1. Глобальні політичні процеси сучасності	12	2	2	-	-	8	12		1/1			11
Тема 2. Міжнародні політичні відносини в період Берлінської системи (1878 – 1914 рр.)	12	2	2	-	-	8	12		1/1			11
Тема 3. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних політичних відносин (1919 – 1939 рр.)	12	2	2	-	-	8	12					11
Тема 4. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних політичних відносин (1945 – 1989 рр.)	12	2	2	-	-	8	12					11
Тема 5. Постбіполярний світ (1990-і – 2000-і рр.)	12	2	2	-	-	8	12					11
Тема 6. Міжнародні організації у XX – на поч. XXI ст.	12	2	2	-	-	8	12	1/1				11
Тема 7. Історія міжнародних політичних відносин України.	12	2	2	-	-	8	12	1/1				12
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	<b>84</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>56</b>	<b>84</b>	<b>2/2</b>	<b>2 /2</b>			<b>78</b>
<b>Усього годин</b>	<b>180</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>120</b>	<b>180</b>	<b>4/4</b>	<b>4/4</b>			<b>172/172</b>

## 7.

## ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин
1	Теорія міжнародних політичних відносин як наука	2/0/0
2	Сучасні теорії міжнародних політичних відносин	2/1/1
3	Політичний простір міжнародних політичних відносин	2/0/0
4	Цивілізаційний вимір міжнародних політичних відносин	2/1/1
5	Міжнародні системи та актори	2/0/0
6	Інструменти міжнародної політики	2/1/1
7	Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання	2/0/0
8	Міжнародна безпека	2/0/0
9	Глобальні політичні процеси сучасності	2/1/1
10	Міжнародні політичні відносини в період Берлінської системи (1878–1914 рр.)	2/1/1
11	Версальсько-Вашингтонська система міжнародних політичних відносин (1919 – 1939 рр.)	2/0/0
12	Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних політичних відносин (1945 – 1989 рр.)	2/0/0
13	Постбіполярний світ (1990-і – 2000-і рр.)	2/0/0
14	Міжнародні організації у ХХ – на поч. ХХІ ст.	2/0/0
15	Історія міжнародних політичних відносин України.	2/1/1
	<b>РАЗОМ</b>	<b>30 /4/ 4</b>

## 8. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ.

№	Назва теми	Кількість годин
1	Теорія міжнародних політичних відносин як наука	8/11
2	Сучасні теорії міжнародних політичних відносин	8/12
3	Політичний простір міжнародних політичних відносин	8/12
4	Цивілізаційний вимір міжнародних політичних відносин	8/12
5	Міжнародні системи та актори	8/12
6	Інструменти міжнародної політики	8/2

7	Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання	8/12
8	Міжнародна безпека	8/11
9	Глобальні політичні процеси сучасності	8/11
10	Міжнародні політичні відносини в період Берлінської системи (1878 – 1914 рр.)	8/11
11	Версальсько-Вашингтонська система міжнародних політичних відносин (1919 – 1939 рр.)	8/11
12	Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних політичних відносин (1945 – 1989 рр.)	8/11
13	Постбіполярний світ (1990-і – 2000-і рр.)	8/11
14	Міжнародні організації у XX – на поч. XXI ст.	8/12
	<b>РАЗОМ</b>	<b>120 / 172</b>

## 9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Одним з видів самостійної роботи здобувачів вищої освіти є підготовка реферату.

Реферат покликаний показати знання основних категорій сучасної соціології, найбільших соціологічних шкіл, відповідних публікацій.

При оцінці реферату особливе значення придається самостійності мислення, новим прикладам, проробленню книг і публікацій, що не входять у рекомендований список літератури. При роботі з першоджерелами варто уникати прямого конспектування тексту, а зосередити увагу на коментуванні, тобто на викладі власних поглядів по розглянутому матеріалі. Однак цитування також може використовуватися для аргументації чи формулювання думки автора.

Реферат повинний мати чітку структуру. Початок реферату - зміст, що складається з розділів і підрозділів, які відповідають заголовкам і підзаголовкам у тексті. За змістом слідує вступ: постановка мети, задач, визначення границь дослідження теми.

Основна частина поетапно розкриває тему реферату. Наприкінці оформляються висновки, показуються напрямки подальшого розвитку теми. Завершується реферат списком використаної літератури (оформленим у алфавітному порядку). Обов'язкові посилання в рефераті з використаної літератури (наприклад, [1, с.35-40].).

У ході роботи над рефератом передбачається консультування викладача: обговорення напрямку наукового пошуку, узгодження змісту та ін.

Реферат, прорецензований викладачем, виноситься на захист і обговорення в аудиторії.

Обсяг реферату – 20-25 сторінок. Форматування тексту: «по ширині», 14 шт, 1 інт, поля - 2 см з боків. Тема реферату вибирається (за бажанням) із пропонованої тематики. За узгодженням з викладачем можливе самостійне формулювання теми.

### ТЕМАТИКА РЕФЕРАТИВНОЇ РОБОТИ

1. Сутність, цілі та принципи міжнародної політики.
2. Міжнародні відносини як предмет ТМПВ.
3. Понятійно-категоріальний апарат ТМПВ.
4. Взаємозв'язок зовнішньої і внутрішньої політики держави.
5. Закономірності і тенденції міжнародних відносин.
6. Міжнародні відносини в історії соціально-політичної думки.
7. Іdealізм в науці про міжнародні відносини.
8. Політичний реалізм в теорії міжнародних відносин.

9. Марксистське розуміння сутності міжнародних відносин.
10. Сучасні підходи в ТМПВ.
11. Сутність системної теорії.
12. Особливості системного підходу в аналізі міжнародних відносин.
13. Типи, структури і закони функціонування міжнародних систем.
14. Теорії міжнародних систем М. Каплана, С. Хоффмана, Р. Роузкранца.
15. Історичні етапи розвитку міжнародних систем.
16. Особливості формування сучасної системи міжнародних відносин.
17. Типи міжнародних акторів та їх ієрархія.
18. Сутність і роль держави як учасника міжнародних відносин.
19. Недержавні учасники міжнародних відносин.
20. Поняття цілей і засобів у міжнародних відносинах.
21. Основні компоненти зовнішньополітичної могутності міжнародного актора.
22. Роль сили в міжнародних відносинах. Збройне насилля і його форми.
23. Поняття національного інтересу.
24. Структура національного інтересу. Національні інтереси України.
25. Глобалізація і національний інтерес.
26. Поняття безпеки та основні теоретичні підходи до її вивчення.
27. Основні загрози міжнародній безпеці. Нові глобальні загрози.
28. Механізми підтримання міжнародної безпеки.
29. Історичні форми і особливості регулятивної ролі міжнародного права.
30. Основні принципи сучасного міжнародного права. Статут ООН.
31. Права людини і міжнародне гуманітарне право.
32. Мораль у міжнародних відносинах.
33. Роль міжнародних організацій в міжнародних відносинах.
34. Аналіз структури і функціональних повноважень ООН.
35. Аналіз структури і функціональних повноважень ОБСЄ.
36. Аналіз структури і функціональних повноважень НАТО.
37. Аналіз структури і функціональних повноважень ЄС.
38. Аналіз структури і функціональних повноважень Рада Європи.
39. Аналіз структури і функціональних повноважень СНД.
40. Міжнародні економічні та фінансові організації.
41. Сутність поняття “дипломатія”.
42. Форми і методи дипломатії.
43. Функції дипломатії.
44. Особливості сучасної дипломатії.
45. Сутність і типологія міжнародних конфліктів.
46. Розвиток конфлікту: основні фази.
47. Особливості сучасних міжнародних конфліктів.
48. Проблеми розв'язання воєнних конфліктів.
49. Поняття і типи міжнародного співробітництва.
50. Міжнародне співробітництво з позицій політичного реалізму та ліберальної парадигми.
51. Співробітництво та інтеграційні процеси у ХХІ ст.
52. Єврорегіони як специфічна форма міжнародного співробітництва.
53. Нова світова структура.
54. Україна в сучасній системі міжнародних відносин.
55. Основні загрози безпеці України на сучасній міжнародній арені.
56. Політична, військова, цивілізаційна, комунікаційна, інформаційна, демографічна, економічна форми просторового контролю.
57. Функції політичного простору: фронтальна, лінійна, осередкова.
58. Модерністські теорії міжнародних відносин. Дискусії традиціоналістів та модерністів.
59. Теорія “національного інтересу” американського вченого Г. Моргентау.

60. Теоретичні засади панславізму.
61. Міжнародна пропаганда: сутність, призначення, напрями, типологія.
62. Форми дипломатичної діяльності.
63. Доктрина балансу сил і “теорія доміно”.

## 10. ЗАЛІКОВІ ЗАВДАННЯ

1. Охарактеризуйте взаємозв'язок політики та економіки.
2. Визначте мету економічної політики.
3. Охарактеризуйте безробіття та його різновиди.
4. Охарактеризуйте закон «кривої Філіпса», поняття та різновиди інфляції і методи її подолання.
5. Встановіть функції держави у ринковій системі.
6. Висвітліть типи ринків та методи їх регулювання.
7. Охарактеризуйте фіскальну політику держави.
8. Встановіть основні закономірності, що впливають із кривої Лафера.
9. З'ясуйте соціальні функції держави
10. Встановіть особливості визначення коефіцієнту Джині.
11. Охарактеризуйте проблему (не)доцільності політичного регулювання економічних процесів у призмі теорема Коуза.
12. Охарактеризуйте еволюцію поглядів на економічну політику у XVIII–XIX ст.
13. Дайте визначення поняттям «меркантилізм», «фізіократія», «фритредерство».
14. Охарактеризуйте монетаризм як політико-економічну доктрину.
15. Охарактеризуйте марксистську теорію економічного розвитку.
16. З'ясуйте роль держави в економічній системі крізь призму монетарної теорії.
17. Висвітліть основні концептуальні підходи кейнсіанства до макроекономічного регулювання ринків.
18. Охарактеризуйте теорії неолібералізму і соціального ринкового господарства.
19. Висвітліть економічні погляди Л. Мізеса.
20. Охарактеризуйте теорію спонтанного порядку Ф. Хайєка.
21. Встановіть основні особливості теорії економічних порядків В. Ойкена.
22. Охарактеризуйте концепцію соціального ринкового господарства німецької школи першої половини XX ст.
23. Встановіть основні теорії сучасного економічного консерватизму (теорія раціональних очікувань, теорія пропозиції, теорія недосконалої інформації).
24. З'ясуйте основні теоретичні постулати неокейнсіанства і посткейнсіанства.
25. Охарактеризуйте монетарне кейнсіанство та його місце у сучасних економічних теоріях.
26. Встановіть роль та значення інституціоналізму у сучасній економічній теорії.
27. Висвітліть основні постулати неординарних економічних теорій (теорія Й.Шумпетера, концепція множинності моделей соціалізму О. Ланге, модель „витрати – випуск” В. Леонтьєва).
28. Охарактеризуйте теорію раціонального вибору та її критику.
29. Встановіть закономірності економічного процвітання в умовах авторитаризму та демократії.
30. Встановіть кореляцію між політичним режимом та економічним розвитком у призмі соціологічної теорії Р. Інглегарта (теорія постматеріалістичних цінностей).
31. Охарактеризуйте економічний розвиток у контексті корелюючих взаємозв'язків „політичний режим – економічна система – система освіти – інституціоналізоване суспільство”.
32. Встановіть основні особливості економічного розвитку автократій радянського типу.
33. Дайте визначення поняттю «трансформація», визначте основні її види та етапи.
34. Встановіть особливості перехідного періоду від радянської економіки до ринку.

35. З'ясуйте проблему вибору оптимальної трансформаційної моделі країнами посткомуністичного простору між „шоковою терапією” і градуалізмом.
36. Охарактеризуйте „шокову терапію” та градуалізм як моделі економічної трансформації.
37. Висвітліть основні особливості „рівноваги часткових реформ” (Дж. Хелман).
38. З'ясуйте роль приватизації у ринкових перетвореннях. Встановіть основні методи здійснення приватизації.
39. Встановіть роль формування ринкових інституцій в умовах економічної трансформації.
40. Визначте вплив лінійної парадигми політичної трансформації Ростоу і Лернера на вибір моделі економічних реформ у країнах посткомуністичного табору.
41. Висвітліть особливості перебігу „шокової терапії” у Польщі (початок 1990-х рр.).
42. Охарактеризуйте передумови та початок економічної трансформації Чехії у 1989–1997 рр.
43. Висвітліть перебіг економічної кризи 1997 р. у Чехії та особливості другого етапу ринкових реформ.
44. З'ясуйте особливості застосування лібертаріанської моделі для подолання синдрому незавершених реформ у Грузії.
45. Охарактеризуйте градуальну модель економічної трансформації КНР.
46. Дайте визначення поняттю «конвергентна модель економіки», з'ясуйте її сутність та основні теорії.
47. Охарактеризуйте реформи 1970-х – 1980-х рр. у КНР.
48. Висвітліть особливості радикалізації ринкових реформ в КНР у 1990-х рр.
49. Охарактеризуйте градуальну стратегію економічної модернізації Іспанії у постфранкістський період.
50. Висвітліть основні положення концепції „азійської драми” Г. Мюрдаля.
51. Охарактеризуйте теорію дуалістичної економіки.
52. Висвітліть основні підходи до модернізації периферійних економік у призмі латиноамериканських економічних теорій (Р. Пребіш та С. Фуртадо).
53. Охарактеризуйте азійські та африканські концепції колективної опори на власні сили.
54. Визначте моделі структурної модернізації економіки.
55. Встановіть принципи державної політики у сфері інноваційної модернізації економіки.
56. З'ясуйте методи державного регулювання економіки (правові, адміністративні, економічні та соціально-психологічні методи).
57. З'ясуйте роль прогнозування у соціально-економічному розвитку держави.
58. Встановіть роль програмування у системі державного регулювання економіки.
59. Охарактеризуйте основні підходи до макроекономічного планування та його роль у державному регулюванні економічним розвитком.
60. Встановіть особливості державного регулювання зовнішньоекономічною діяльністю.
61. Висвітліть основні підходи до державного регулювання ринку цінних паперів.
62. Висвітліть основні підходи до державного регулювання розвитку регіонів.
63. Висвітліть основні підходи до державного регулювання ринку праці, рівня життя населення та розвитку соціальної сфери.
64. Охарактеризуйте підприємництво як об'єкт державного регулювання.
65. Охарактеризуйте державне регулювання основних сфер господарської діяльності (промислове виробництво, агропромисловий комплекс, транспорт, капітальне будівництво).
66. З'ясуйте основні підходи до фінансово-кредитного регулювання економіки.
67. Висвітліть особливості економічної політики США у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
68. Висвітліть особливості економічної політики Канади.
69. Охарактеризуйте канадську систему соціального забезпечення.
70. Висвітліть процес становлення сучасних механізмів регулювання економічної системи Великобританії.

71. Охарактеризуйте економічну політику ФРН.
72. Охарактеризуйте економічну політику Франції.
73. З'ясуйте ключові особливості моделі „шведського соціалізму”.
74. Охарактеризуйте економічну політику Італії.
75. Охарактеризуйте економічну політику Японії.
76. Встановіть основні причини „економічного дива” Республіки Корея.
77. Охарактеризуйте економічну модернізацію Республіки Китай (Тайвань).
78. Охарактеризуйте економічну політику Малайзії.
79. Охарактеризуйте економічну політику Сінгапуру у кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
80. Встановіть особливості ісламської економічної доктрини.
81. Охарактеризуйте економічну політику країн Близького та Середнього Сходу:
82. Охарактеризуйте економічну політику Єгипту.
83. Охарактеризуйте економічну політику Лівії.
84. Охарактеризуйте економічну політику Ірану.
85. Охарактеризуйте економічну політику Туреччини.
86. Встановіть етапи та тенденції економічної політики латиноамериканських країн.
87. З'ясуйте результати економічних реформ у Бразилії наприкінці ХХ – початок ХХІ ст.
88. Охарактеризуйте економічну політику Аргентини.
89. З'ясуйте особливості інноваційної модернізації економік Чилі та Мексики.
90. Охарактеризуйте ключові риси «особливого економічного шляху» Венесуели та Куби.

## 10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

МН 1. Студентоцентроване навчання – розширення автономії здобувача, здатності до критичного мислення на основі результативного підходу, що передбачає нові підходи до навчання з метою розвитку особистості здобувача з урахуванням його ціннісних орієнтацій.

МН 2. Репродуктивний метод – навчання здобувачів організовується за допомогою практичних вправ та робіт, різних форм самоконтролю, що сприяє формуванню знань, навичок і вмінь у здобувачів, основних розумових операцій (аналіз, синтез, узагальнення тощо).

МН 3. Комбінація лекційних та практичних занять та консультацій (зокрема особистих консультацій з викладачем та використанням системи Moodle) із розв’язанням ситуаційних завдань, які розвивають аналітичні здібності та навички роботи в колективі.

МН 4. Пояснювально-ілюстративний метод – здобувачі одержують знання на лекціях, з навчальної або методичної літератури шляхом конспектування, тезування, анутовання, рецензування, під час консультацій з підготовки рефератів та/або доповідей.

МН 5. Евристичний метод – під керівництвом викладача або на основі евристичних вказівок здобувачі активно намагаються знайти рішення висунутих у навчанні, або сформульованих самостійно, пізнавальних завдань, що дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на практичних заняттях та контрольних точках.

МН 6. Методи стимулювання й мотивації навчальної роботи – здобувачі приймають участь у пізнавальних іграх, моделюванні рольових ситуацій, створенні ситуацій успіху в навчальній роботі, пред’явленні вимог і методів заохочення.

МН 8. Метод проблемного викладу та проблемно-орієнтованого навчання, зокрема з проведенням презентацій – розуміння здобувачами поставленої проблеми та формулювання пізнавальних завдань на основі різних джерел та засобів, уміння проаналізувати поставлене завдання, порівняти різні точки зору та підходи, розуміння логіки та думок викладача, усвідомлення та запам’ятовування.

МН 9. Метод самостійної роботи здобувачів та самостійного навчання – розв’язання практичних завдань та опрацювання теоретичного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення. Самостійна робота з вивченням оприлюднених навчальних матеріалів, зокрема в системі Moodle.

МН 10. Методи організації й здійснення навчальної та наукової діяльності, що поєднує

словесні, наочні і практичні методи:

– словесні методи – у вигляді бесіди, інструктажу, лекційного матеріалу, методичних вказівок, співбесід;

– наочні методи, відео методи тощо – проведення лекційних та практичних занять за допомогою презентацій, ілюстрацій, демонстраційного матеріалу, тобто отримання знань завдяки наочному спостереженню;

– практичні методи – за допомогою вправ, практичних прикладів, аналізу статистичних даних, тренувань, тренінгів здобувачі одержують знання та уміння, виконуючі ці практичні дії;

– наукова робота здобувача – наукові дослідження та опрацювання наукової інформації.

МН 11. Активні методи навчання (дискусійні методи) – в будь-яких формах навчання, включаючи лекційні заняття, використовуються елементи дискусії, а саме: обговорення, суперечки, зіткнення позицій, бізнес-симуляції ділові ігри, кейси, тренінги, пояснення, бесіди, дискусії, діалог.

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 26.09.2019 р. протокол №2; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

## **11. МЕТОДИ, КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ**

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання:

МО 1. Попереднє (вхідне) оцінювання знань (письмовий метод або тестування).

МО 2. Поточне оцінювання (письмовий метод або тестування на лекційних та практичних заняттях та/або у системі Moodle, виконання модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, зокрема рефератів).

МО 3. Тематичне або періодичне оцінювання (письмовий метод на лекційних та практичних заняттях, усне опитування або тестування на практичних заняттях та/або у системі Moodle).

МО 7. Оцінювання спроможності здобувача працювати самостійно та в команді;

МО 8. Оцінювання вміння застосовувати творчі підходи в процесі наукового пошуку інформації.

МО 9. Оцінювання якості опрацювання здобувачем літератури, законодавчої бази та електронних джерел за темою дослідження.

МО 10. Підсумкове (семестрове) оцінювання, зокрема: диференційований залік; екзамен (письмовий метод або тестування, зокрема у системі Moodle).

Передбачається використання модульно-рейтингової системи оцінювання знань. Основною формою контролю знань здобувачів в кредитно-модульній системі є складання здобувачами всіх запланованих модулів. Формою контролю є накопичувальна система. Складання модуля передбачає виконання здобувачем комплексу заходів, передбачених семестровим графіком навчального процесу та контролю знань здобувачів, затверджених деканом факультету.

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 26.09.2019 р. протокол №2; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).



## 12.

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

12.1 Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань студентів денної форми навчання

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Max балів	Характеристика критеріїв досягнення результату навчання для отримання максимальної кількості балів
1.	Контроль роботи здобувача на практичних заняттях	10	Здобувач вищої освіти здатний продемонструвати критичне Осмислення лекційного та поза лекційного матеріалу, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації
2.	Індивідуальне завдання №1	30	здобувач вищої освіти здатний виконати творче завдання: підготовка реферату за обраною темою.
3.	Модульна контрольна робота	40	здобувач вищої освіти виконав тестові та розрахункові завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля
4.	Контроль поточної роботи на практичних заняттях. Реферат.	20	Здобувач вищої освіти здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та поза лекційного матеріалу, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації
Поточний контроль		100	-
Підсумковий контроль		100	здобувач вищої освіти виконав тестові та розрахункові завдання та навів аргументовані відповіді на ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
<b>Всього</b>		100	-

12.2 Перелік обов'язкових контрольних точок в умовах необхідності дистанційної форми

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Max балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Тестова контрольна робота, яка виконується індивідуально в системі Moodle	100	здобувач вищої освіти виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни
2	Екзамен (залік) виконується індивідуально в системі Moodle	100	здобувач вищої освіти виконав есе з кожного екзаменаційного завдання (3)
<b>Всього</b>		100	K = 0,5

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної СР здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях. Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі проведення ЗАЛКУ, завданням якого є перевірка розуміння програмного матеріалу, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

## Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		іспит	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D	задовільно	
55–64	E		
30–54	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	Незадовільно з обов'язковим Повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### 13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

#### Основна література

1. Дюрозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К., 2017.
2. Зінченко А.А. Історія дипломатії: від давнини до нового часу. К., 2019.
3. Історія міжнародних відносин України (XX ст.): Текст лекцій. Львів, 2016.
4. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. Львів, 2015.
5. Камінський А. Основи міжнародних відносин. Львів, 2021.
6. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття. К., 2019.
7. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручн. 3-евид. К., 2017.
8. Манжола В.А., Гайдуков П.Ф., Губерський Л.В. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1945–1970-ті роки. К., 2020.
9. Мартиненко А.К., Мартиненко Б.А. Міжнародні відносини 1945–1975 років. К., 2019.
10. Марущак М.Й. Історія дипломатії ХХ століття: Курс лекцій. Львів, 2000.
11. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): Підручн. К., 2018.
12. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000 рр.): Підручн. К., 2018.
13. Міжнародні відносини: історія, теорія, економіка. Львів, 2020.
14. Нариси з історії дипломатії України. К., 2020.
15. Табачник Д.В. Українська дипломатія: нариси історії (1917–1990 рр.): Навч. посібн. для студ. К., 2016.
16. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин: Навч. пос. К., 2020.
17. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття: Навч. посібн. Львів, 2017.

#### Додаткова література

1. Аннан К.А. Ми народи: Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ ст. К., 2018.
2. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. Вип.32. Ч. 1–2. К., 2020.
3. Білорус О.Г. Глобалізація і національна стратегія України. К., 2020.
4. Білорус О.Г., Кримський С.Б., Павленко Ю.В. Глобалізація і безпека розвитку. К., 2019.
5. Бодрук О.С. Структура воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти. К., 2017.
6. Бруз В.С. ООН: врегулювання міжнародних конфліктів. К., 2019.
7. Видрін Д., Табачник Д. Україна на порозі ХХІ ст. Політичний аналіз. К., 2015.
8. Волес В., Волес Г. Творення політики у Європейському Союзі. К., 2014.
9. Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський Л.В. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика. – К., 2021.
10. Галака С.П. Проблема нерозповсюдження ядерної зброї у міжнародних відносинах. – К., 2020.
11. Гелд Д. Мак-Грю. Глобалізація / Антиглобалізація. К., 2004.
12. Глобалізація і безпека розвитку. К., 2021.
13. Губський Б.В. Євроатлантична інтеграція України. К., 2018.
14. Голуб Н., Клімкін П. Україна та міжнародні організації. Інформ.-дов. вид. К.,

2019.

15. Глобалізація і безпека розвитку. К., 2021.
16. Косевцов В., Бінько І. Національна безпека України: проблеми та шляхи реалізації пріоритетних національних інтересів. К., 2016.
17. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти. К., 2020.
18. Рябчик М. Дві України: реальні межі, віртуальні війни. К., 2018.
19. Перепелиця Г.М. Без'ядерний статус і національна безпека України. К., 2018.
20. Мережі і війни. Майбутнє терору, злочинності і бойових дій. К., 2015.

Інтернет-адреса  
Тематичні сторінки

1. Всесвітній соціальний форум. – <http://www.forumsocialmundial.org.br/>
2. Європейська історія – <http://library.byu.edu/~rdh/>
3. Європейський огляд – <http://www.europeonline.com/>
4. Історія США – <http://www.msstate.edu/archives/>
5. Історія зарубіжних держав – <http://www.mavicanet>
6. Історія зарубіжних держав – <http://www.hronos.km.ru>
7. Канал історії – <http://www.historychannel.com>
8. Історія війн – <http://www.militera.lib.ru>
9. Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/>
10. Проект «Холодна війна» – <http://cwihip.si.edu>
11. Проект «Холодна війна» – <http://www.coldwar.ru>
12. Ресурси з історії – <http://kuhttp.cc.ukans.edu/history/>
13. Мережа «Історія» – <http://www.thehistorynet.com>.
14. США – ЄС – <http://www.usia.gov/topical/pol/atlcomm/>Офіційні сторінки
15. США – <http://www.whitehouse.gov>
16. Британія – <http://www.number-10.gov.uk>
17. Франція – <http://www.sv.vtcom.fr/ftv/pres/ely/>
18. Німеччина – <http://www.government.de>
19. Італія – <http://www.italyemb.nw.dc.us/italy/>
- Міжнародні організації 20. СОТ – <http://www.wto.org>
21. Грінпіс – <http://www.greenpeace.org>
22. ЗЕС – <http://www.weu.int>
23. Європейський Союз – <http://europa.eu.int>
24. МБРР – <http://www.worldbank.org>
25. МВФ – <http://www.imf.org>
26. Міжнародна Амністія – <http://www.oneworld.org>
27. НАТО – <http://www.nato.int>
28. ООН – <http://www.un.org>
29. Мережа міжнародних організацій – <http://www.ned.org>